

Tartalom:

Bevezetés
Rövid hírek, információk
Programok
Továbbképzés
Az elmúlt év statisztikája
Egy kis pszichológia...
Könyvajánlat
Idézetek

Bevezetés

Megtartottuk az ez évi közgyűlésünket. Nagyon sok mindenben előrébb jutottunk, örömeinkre a stáb 3/4-ének aktív közreműködésével. Az *Infó* a továbbiakban sem fogja "helyettesíteni", "kibeszélni", "összegezni" a stábokon elhangzottakat. Azonban vannak fontos dolgok, amikre nem árt ezeken a hasábokon is kitérni. A legfontosabb, hogy a közgyűlés határozata szerint változott a stáb struktúrája. Az esetkonzultációs csoportvezető szerepét reformáltuk meg úgy, hogy két csoportvezetőt választottunk, egyet az önkéntesek közül, egyet a nappalosok közül. Ők most már ténylegesen nemcsak a foglalkozások vezetői, hanem az ún. csoportvezetői funkciót is betöltik, ezért pl. a vezetőségi üléseken "kutya kötelességük" a csoportjukat képviselni. Azt hiszem, időszerű volt ez a változás, s a legutóbbi szupervízió meg is erősítette, a stábból választott tisztségviselővel szemben iratlanul is jelentkezik ez az elvárás. Tehát gratulálunk Vezendi Katinak és Penczné Marcsinak, s reméljük a stáb érdekében hasznosan fogják betölteni funkciójukat.

A közgyűlésen döntöttünk a továbbképzés témáiról és időpontjairól is. Közeli időpontokra tettük a továbbképzéseket: február 24-ére, március 3-ára, ill. a márciusi esetkonzultációs stáb egy részét használnánk fel erre. Van még egy befejező, könnyedebb program (filmnézés + vacsora), aminek az időpontjáról nem döntöttünk. Talán március végére, április elejére sikerül találunk erre is egy időpontot.

A januári számunkban nem tudtunk kitérni részletesen a tavalyi év statisztikájára. Most egy átfogóbb szemléltetést adunk a forgalmunkról és a Hívókról gyűjtött adatokból.

Debrecen, 2001. február 8.

Rénes László

Rövid hírek, információk

- A Magyar Máltai Szeretetszolgálat *Ispotály Hospice* néven házi beteggondozó szolgálatot tart fenn. A debreceni szeretetszolgálat címén, telefonszámán (Debr. Erzsébet u. 24/A, tel: 431-818) lehet elérni. A Szolgálat munkatársai térítésmentesen (kezelő- vagy házi orvos elrendelésére) biztosítják a beteg saját otthonában a speciális ápolást, a pszichés és szociális segítséget, a gyógyászati segédeszközöket. Érdemes

tudni, hogy az otthonápolási törvény alapján teljes házi ápolásra szorulónak kell tekinteni azt a beteget, aki mindennapi életvitel alaptevékenységei közül hármát, vagy ennél többet más személy igénybevétele nélkül nem képes elvégezni és szakápolásra szorul. Részleges ápolásra szorul az a beteg, aki a mindennapi életvitel alaptevékenységei közül legalább két tevékenységet más személy igénybevétele nélkül nem képes elvégezni, és betegsége miatt is szakápolásra szorul.

A családtagoknak, hozzátartozóknak gyászcsoportot is működtetnek.

- *Szószóló Alapítvány A Betegek Jogaiért* (1081 Bp.VIII. ker. Rákóczi út 73. Tel./fax: 333-4493) megpróbálja megfelelő információkkal felkarolni azokat a betegeket, akiknek szükségük van jogi tájékoztatásra, esetleg valamilyen jogsérelem ért. 1997 óta létezik az új egészségügyi törvény (CLIV. tvr.), ami már szemléletében is új, hiszen részletesen kitér a betegek jogaira (és kötelességeire). A "laikus" beteg sokszor nincs tisztában ezekkel, így, ha az orvosa vagy más egészségügyi dolgozó nem világosítja fel, akkor előfordulhatnak konfliktusok. Éppen ezért fontos a megfelelő tájékoztatás.

Programok

2001. február 9.	péntek	15³⁰ - 18³⁰	
szupervízió			
	14 - 15 ³⁰ és 18 ³⁰ -19		egyéni szupervízió
2001. február 19.	hétfő	18 - 21	
esetkonzultáció			
2001. február 24.	szombat	9 - 17	
továbbképzés			
2001. március 3.	szombat	12 - 18	
továbbképzés			
2001. március 9.	péntek	15³⁰ - 18³⁰	
szupervízió			
		14 - 15 ³⁰	egyéni
szupervízió			
2001. március 19.	hétfő	18 - 21	esetkonzultáció és jogi kérdések

Továbbképzés

1. Február 24. (szombat)

9⁰⁰ - 12⁰⁰ Mucchielli-teszt kitöltése
 13⁰⁰ - 17⁰⁰ **Dr. Kálmánchey Albert**
Varga Éva
Síró Ágnes
 (nem végleges előadók)

Témák:

1. Lelki betegségek főbb fajtái és jellemzőjük.
2. A személyiségstruktúrák (pl. egészséges, neurotikus, narcisztikus, borderline, pszichopátia).

3. Öngyilkosjelölt lecsapja a telefont.
4. Krízisek, öngyilkosság.
5. Drogproblémák, szenvedélybetegségek, játékszenvedély.

2. március 3. (szombat)

12⁰⁰ - 18⁰⁰ **Debrecenyi Károly István**

- Témák:
1. Paradox technikák.
 2. Ügyelők hangszíne, tónusa.
 3. Az ügyelők kompetenciája (pl. felismerése a betegségnek, mikor segíthet vagy ronthat).
 4. Emberi játszmák és kezelése (pl. „Szegény én...” játszmából hogyan lehet kilépni).
 5. Az ügyelő tehetetlenségének feldolgozása.
 6. A segítőkapcsolatok pszichológiája.

3. március 19. (hétfő)

18⁰⁰ - 19⁰⁰ **Dr. Molnár Lászlóné Weisz Judit** (jogász)

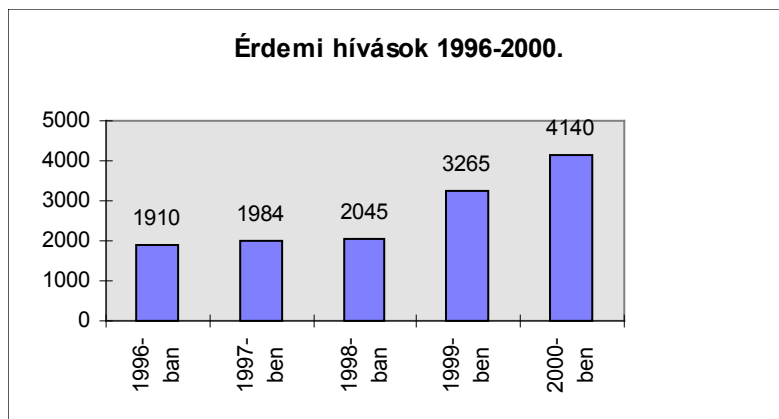
- Témák:
1. Alapvető jogi kérdések (pl. válás, örökbefogadás, kiskorúak jogai, terhesség stb.)

Az elmúlt év statisztikája

I. Érdemi hívások alakulása 1996-2000. között

1996	1910
1997	1984
1998	2045
1999	3265
2000	4140

1. táblázat Érdemi hívások alakulása 1996-2000. között.

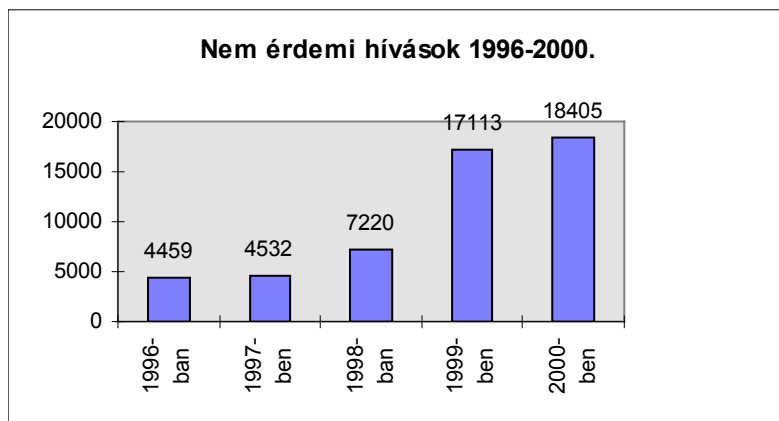
1. ábra Érdemi hívások alakulása 1996-2000. között.

A táblázat ábra nélkül is jól mutatná, hogy az érdelem hívások emelkedése 1999-től számottevő.

II. Nem érdelem hívások alakulása 1996-2000. között

1996	4459
1997	4532
1998	7220
1999	17113
2000	18405

2. táblázat Nem érdelem hívások alakulása 1996-2000. között.

2. ábra Nem érdelem hívások alakulása 1996-2000. között.

Tudjuk, hogy 1998. július 1-jétől vezették be a zöld számot, s azóta drasztikus emelkedésnek vagyunk „kitéve” a nem érdelem hívások terén.

III. Nem érdelem hívások 2000-ben

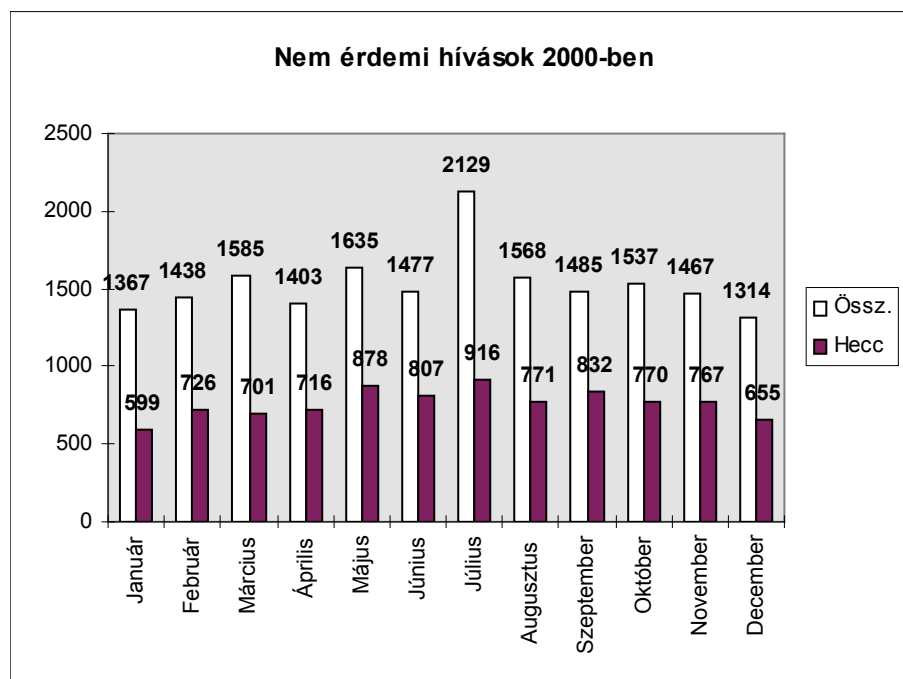
	Csendes	Informáci ókérés	Hecc	Üres	Egyéb nem érdelem	Összesen
	(pl. téves hívás)					
Január	20	51	599	565	132	1367
Február	46	76	726	482	108	1438

Március	25	50	701	687	122	1585
Április	23	45	716	492	127	1403
Május	28	38	878	578	113	1635
Június	12	40	807	530	88	1477
I. félév Összesen	154	300	4427	3334	690	8905
Július	43	100	916	894	176	2129
Aug.	9	90	771	556	142	1568
Szept.	11	46	832	463	133	1485
Okt.	16	59	770	548	144	1537
Nov.	15	66	767	507	112	1467
Dec.	14	99	655	415	131	1314
II. félév Összesen	108	460	4711	3383	838	9500

3. táblázat Nem érdemi hívások fajtái 2000-ben.

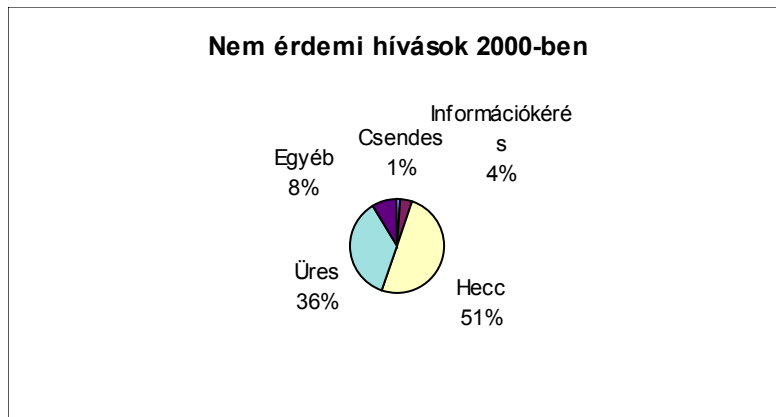
Összes nem érdemi hívás: 18.405

A nem érdemi hívásokat, ha megnézzük fajtái szerint, akkor láthatjuk, hogy a hecc-vice hívások és az üres hívások uralkodnak a „terepen”. Havi lebontásban jól kimutatható, hogy azokban a hónapokban, mikor magas a nem érdemi hívások száma, minden hónapban különösen a hecc hívásoknak, de az üres hívások emelkedésének is köszönhető.

3. ábra Nem érdemi hívások összesen és ebből a hecc hívások száma 2000-ben.

A 3. ábrán összevetettük havi lebontásban az összes hívás és a hecc hívások számát, s ez a fent leírtakat erősíti meg.

4. ábra Nem érdemi hívások fajtáinak százalékos aránya.

A nem érdemi hívásokban a heccelők aránya továbbra is 51%. Tavaly óta ez semmit sem változott.

IV. Érdemi hívások 2000-ben

Összes érdemi hívás: 4.140

A következő két táblázatunk bemutatja a 2000. év érdemi hívásait nő-férfi és régi-új (nő-férfi) bontásban. Ebből megtudhatjuk, mennyi volt a női és férfi Hívó és a régi-új Hívó, ill. időben mennyit beszélgettünk a különböző kategóriák szerint.

Hónap	Hívások száma (db)			Beszélget. idő (perc)		
	Nő	Férfi	Összesen	Nő	Férfi	Összesen
Január	213	110	323	3889	1426	5315
Február	186	114	300	2895	1767	4662
Március	201	100	301	2706	1366	4072
Április	177	108	285	3046	1571	4617
Május	223	83	306	3755	1028	4783
Június	244	85	329	3508	1294	4802
Július	208	108	316	3738	1580	5318
Aug.	292	121	413	4731	1828	6559
Szept.	282	86	368	4826	989	5815
Okt.	287	131	418	3725	1179	4904
Nov.	281	106	387	4116	1316	5432
Dec.	276	118	394	4692	1349	6041
Összesen	2870	1270	4140	45627	16693	62320

	Hívások (db)				Beszélgetés (perc)			
	Új Nő	Régi Nő	Új Férfi	Régi Férfi	Új Nő	Régi Nő	Új Férfi	Régi Férfi
Január	108	105	56	54	1928	1961	835	591
Február	86	100	54	60	1067	1828	945	822
Március	122	79	52	48	1554	1152	638	728
Április	105	72	59	49	1628	1418	1028	543
Május	133	90	55	28	1890	1865	758	270
Június	133	111	52	33	1859	1649	959	335
Július	133	75	60	48	1945	1793	836	744
Aug.	171	121	80	41	2335	2396	1166	662
Szept.	137	145	61	25	1724	3102	727	262

Okt.	160	127	79	52	1714	2011	566	613
Nov.	143	138	73	33	1639	2477	831	485
Dec.	143	133	80	38	2140	2552	893	456
Összesen	1574	1296	761	509	21423	24204	10182	6511

4-5. táblázat 2000. január-december között nők-férfiak hívásai, beszélgetési idők.

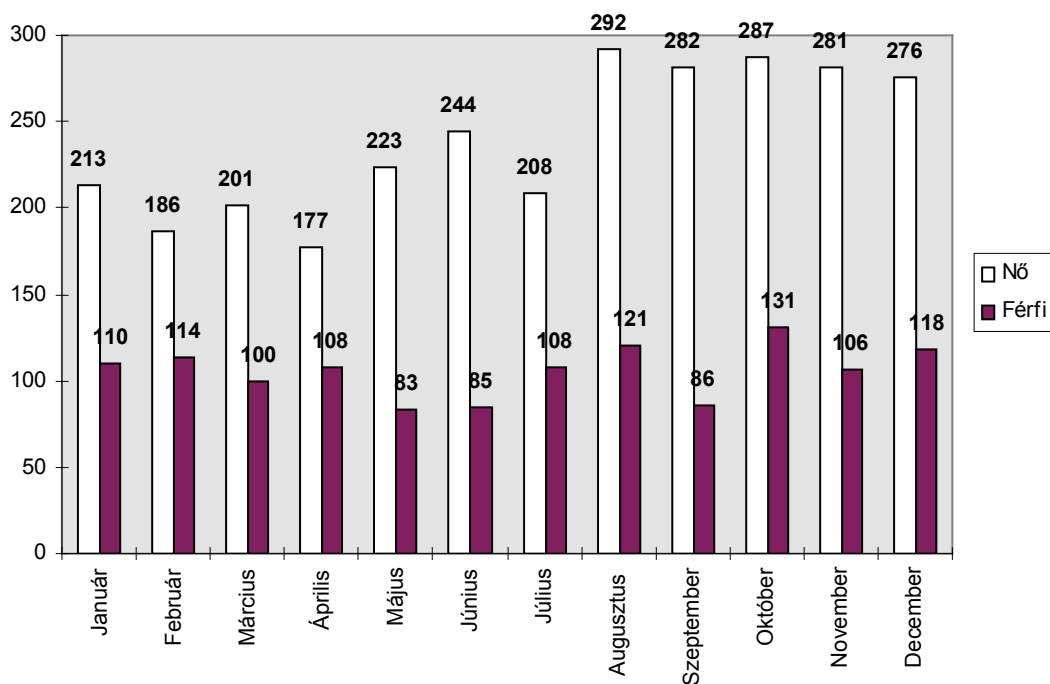
A 4-5. táblázat és az 5-6-7-8. ábra közös tanulmányozása közben a következőket állapíthatjuk meg:

- a női és férfi Hívók aránya, és a velük folytatott beszélgetések hosszának aránya állandónak mondható (azonban egy-két hónapban a férfiaknál a hívások és beszélgetési idők csökkenése szembetűnő);
- a női Hívók száma augusztus és december között az év előző feléhez képest sokat emelkedett, a beszélgetési idők is ehhez mérten emelkedtek.

A régi-új Hívók arányát is figyelembe véve további következtetéseket vonhatunk le:

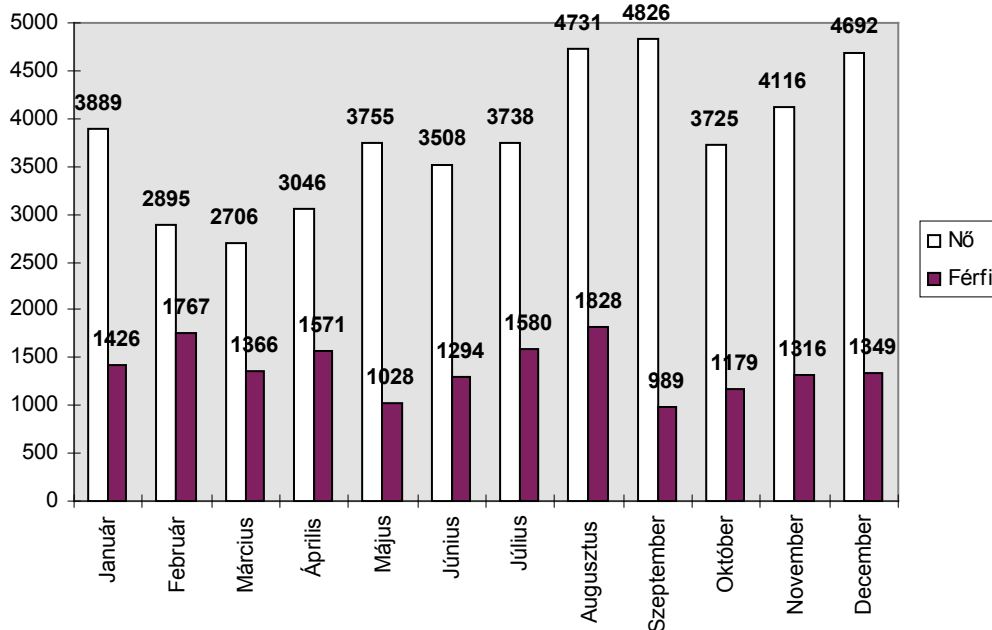
- a régi férfi Hívók száma február kivételével mindig kevesebb volt, mint az új férfi Hívóké, beszélgetési időben viszont márciusban és októberben több időt fordítottunk a régi férfi Hívókra, mint az újakra;
- az új női Hívók aránya is nagyobb, mint a régieké, kivétel: február és szeptember;
- a régi női Hívók beszélgetési ideje az év első felében csak januárban több valamivel, ill. februárban lényegesen több mint az újaké. Március és július között az új nők beszélgetési ideje magasabb a régieknél (bár nem minden hónapban arányos a hívások darabszám arányához; pl. májusban az új/régi nők hívása: 133/90 db volt, beszélgetési ideje között viszont nem túl lényeges az eltérés: 1890/1865 perc). A változás augusztusban következett be: ekkor a régi női Hívók veszik át a vezető szerepet, s az év legmagasabb beszélgetési időhosszai szeptemberben, novemberben és decemberben a régi női Hívóktól származnak.

Érdemi hívások 2000-ben

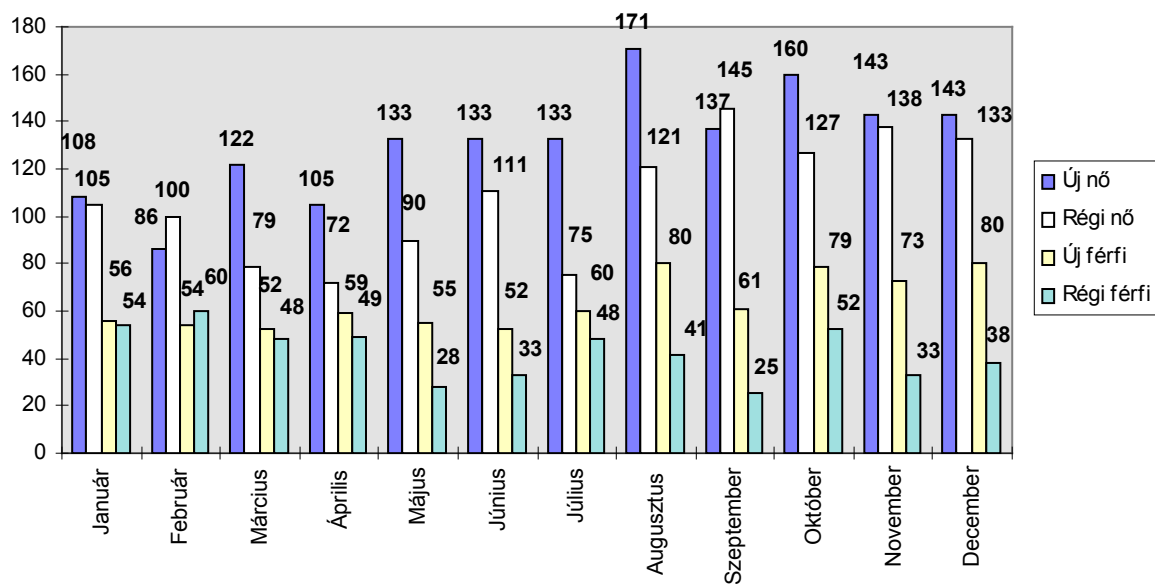
5. ábra Érdemi hívások 2000-ben, nők-férfiak aránya.

Érdemi hívások beszélgetési ideje (perc) 2000-ben

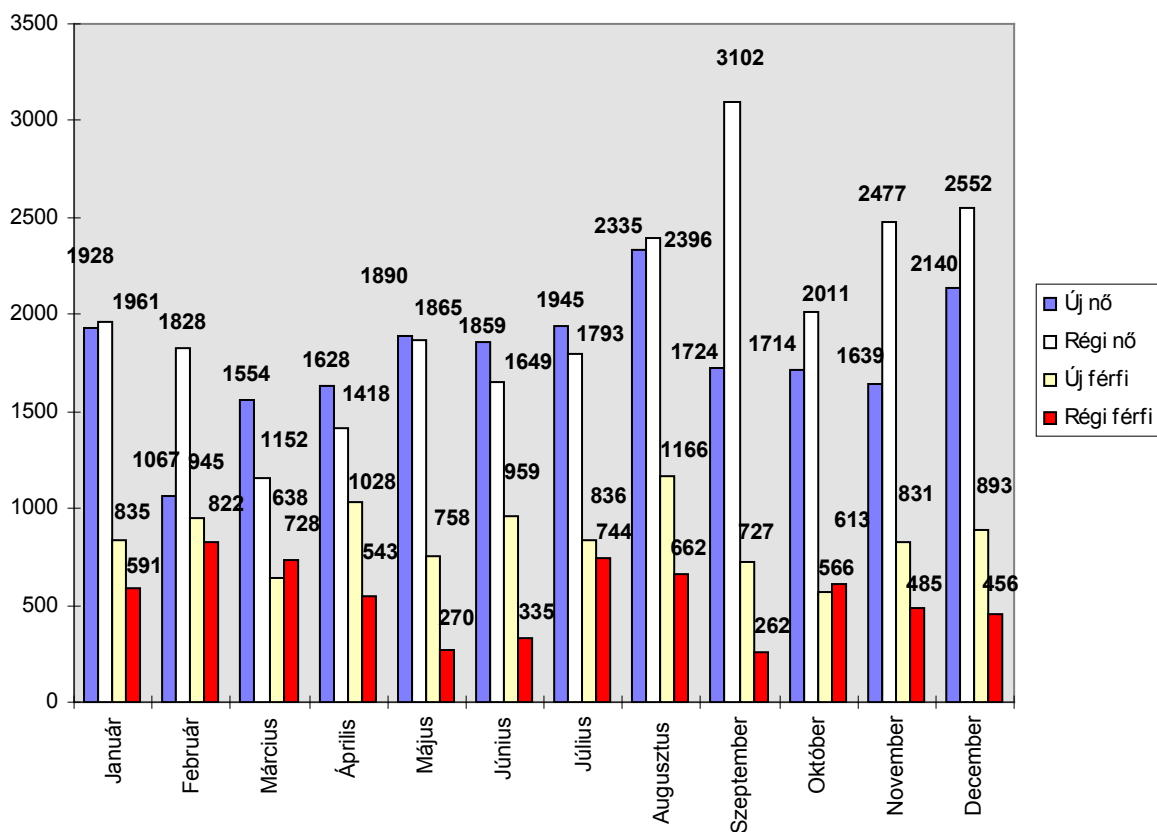
6. ábra Érdemi hívások 2000-ben, nők-férfiak beszélgetési ideje (perc).

Érdemi hívások 2000-ben

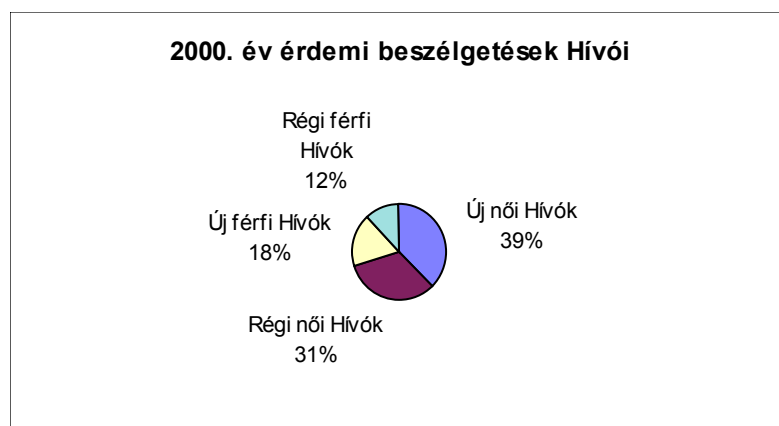

7. ábra Érdemi hívások 2000-ben, régi-új Hívók aránya.

Érdemi hívások 2000-ben

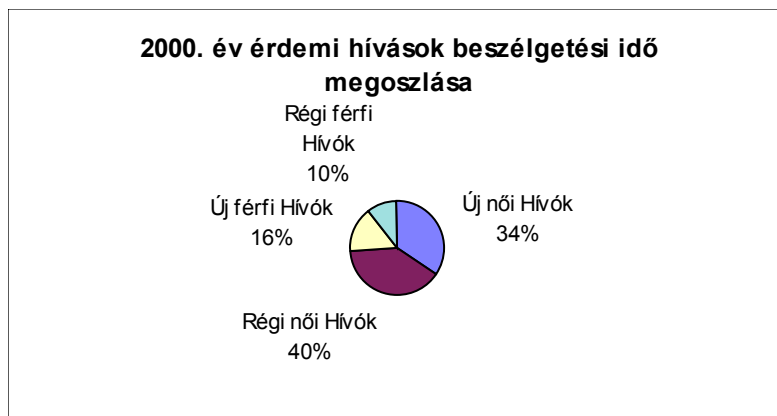

8. ábra Érdemi hívások 2000-ben, régi-új Hívók beszélgetési ideje (perc).

9. ábra Érdemi hívások 2000-ben, régi-új Hívók százalékos megoszlása

A 9. ábra százalékban mutatja a régi-új Hívók arányát. Ebben tavalyhoz képest nincs eltérésünk, az új női Hívók kezdeményezték a legtöbb hívást.

10. ábra Érdemi hívások 2000-ben, régi-új Hívók beszélgetési idő százalékban.

A következő ábrán viszont jól látható, hogy a régi női Hívók mennyivel több beszélgetési időt igényeltek, még a férfiaknál a beszélgetési idő a hívásszámhoz képest - réginél és újnál egyaránt - kevesebb. Ezekből az adatokból következtethetünk arra, hogy a krónikus Hívóink többsége nő, akikkel a beszélgetési idő korlátozása még nem mindig kielégítő.

V. Átlagidők az érdemi hívásoknál

Hónap	érdemi hívás (db)	beszélgetési idő (perc)	átlag (perc/db)
január	323	5315	16,45
február	300	4662	15,54
március	301	4072	13,53
április	285	4617	16,20
május	306	4783	15,63
június	329	4802	14,59
I. félév összesen	1844	28251	15,32
július	316	5318	16,82
augusztus	413	6559	15,88
szeptember	368	5815	15,80
október	418	4904	11,73
november	387	5432	14,03
december	394	6041	15,33
II. félév összesen	2296	34069	14,84
Mindösszesen	4140	62320	15,05

6. táblázat Érdemi hívások átlag ideje január-december között.

A tapasztalat az, hogy azoknál a Szolgálatoknál, ahol sok a krónikus Hívó, ott megemelkedik a beszélgetések átlagideje. A 6. táblázat alapján azt mondhatjuk, hogy a beszélgetési idő átlagunk nem alakult rosszul. Országos viszonylatban a legalacsonyabb átlagidővel dolgozunk. Meglepő talán az, hogy a majdnem 17 perc és a 12 perc alá csökkenő átlagidők a hónapok során „kiegyenlítik” egymást, s a legtöbb hónapban, ill. a két fél évi eredmény és az éves átlagidő is 15 perc körül alakul.

Érdemi hívások új nőknél

Hónap	érdemi hívás (db)	beszélgetési idő (perc)	átlag (perc/db)
I. félév	687	9926	14,44
II. félév	887	11497	12,96
összesen	1574	21423	13,61

Érdemi hívások régi nőknél

Hónap	érdemi hívás (db)	beszélgetési idő (perc)	átlag (perc/db)
I. félév	557	9873	17,72
II. félév	793	14331	18,07
összesen	1296	24204	18,67

Érdemi hívások új férfiaknál

Hónap	érdemi hívás (db)	beszélgetési idő (perc)	átlag (perc/db)
I. félév	328	5163	15,74
II. félév	433	5019	11,59
összesen	761	10182	13,37

Érdemi hívások régi férfiaknál

Hónap	érdemi hívás (db)	beszélgetési idő (perc)	átlag (perc/db)
I. félév	272	3289	12,09
II. félév	237	3222	13,59
összesen	509	6511	12,79

7-8-9-10. táblázat Átlagidők régi-új/nők-férfiak megbontásban.

Ha megnézzük, hogy az átlagidők hogyan alakulnak a nők-férfiak és régi-új Hívók viszonylatában, akkor az előzőeket erősítjük meg a következőkkel:

- az átlagidő a régi női Hívóknál (18,67) messze magasabb hívás időket mutat, mint az összes hívás átlag idejéből (15,05) feltételezni lehetne (a legmagasabb havi átlaghoz képest is);
- a férfiaknál viszont a régi Hívók átlag ideje nagyon alacsony (amiből pedig a maszturbáló hívások gyakoriságára következtethetünk).

VI. Krónikus Hívók

Az eddigiek alapján, a statisztikákból is kimutathatóan megállapítható, hogy 2000-ben, munkánk során továbbra is jelen voltak a krónikus Hívók. Azoknak persze ez nem meglepő, akik rendszeresen ügyelnek és járnak stábfoglalkozásokra. Mégis fontosnak tartom, hogy minden évben a statisztikát is felhasználva, újból megvizsgáljuk, hogyan is állunk a krónikus Hívókkal.

Ha nem kontrolláljuk, nem elemezzük a közelmúltban végzett munkát, akkor előrelépni sem tudunk. A krónikus Hívókkal kapcsolatban is igaz ez a megállapítás. Amikor egy stáb hagyja, hogy a Szolgálat és (egy) Hívók között kialakuljon a dependencia, akkor ez egy idő után a farkába harapó kígyóhoz hasonlatos, kölcsönös dependens helyzetet teremt.

Éppen ezért a 2000. év mutatói mellett nézzük meg, az előző években hogyan alakultak a krónikus Hívókkal folytatott beszélgetéseink.

Év	leggyakoribb krónikusok száma, összes hívásuk száma	1. leggyakoribb Kr. H. összes hívása	2. leggyakoribb Kr. H. összes hívása	3. leggyakoribb Kr. H. összes hívása
1997.	12 Hívó (754 hívás)	146	99	68
1998.	8 Hívó (587 hívás)	134	115	85
1999.	10 Hívó (677 hívás)	168	114	94
2000.	13 Hívó (838 hívás)	136	123	106

11. táblázat Krónikus Hívók száma 1997 és 2000 között.

A fenti táblázatból látható, hogy valóban több krónikusunk van, s a velük folytatott beszélgetések száma is emelkedett az előző három évhez képest. Ide csak azokat a régi Hívókat soroltuk, akik egy évben legalább 30 alkalommal hívták a Szolgálatot. Ennyi hívás már elég gyakori ahhoz, hogy krónikusnak „minősítsünk” egy Hívót.

VII. Hívások megoszlása 2000-ben nappali-éjszakai ügyeletenként

Az érdemi hívások 43%-a az éjszakai ügyeletek alatt bonyolódik le, s az 57% pedig a nappali időszakban. Ha ezt tovább bontjuk, akkor a következő arányokat tapasztaljuk:

- 7 és 11 között 18,58%,
- 11 és 15 között 20,12%,
- 15 és 18 között 17,71%,
- 18 és éjfél között 34,21%,
- éjfél és 7 között 9,38%.

Tehát a mellet, hogy a nappali időszakban több a hívás, a napi súlyozása a hívásoknak mégis az esti időszakra esik. Fontos ezt azért tudnunk, hogy a teherbíró képességünkkel is tisztában legyünk.

Ezért nézzük meg, hogy egy-egy ügyeletre hány hívás jut, s itt már a nem érdemi hívásokat is érdemes megvizsgálni, hiszen az ügyelót nemcsak az érdemi hívások „viselik meg”.

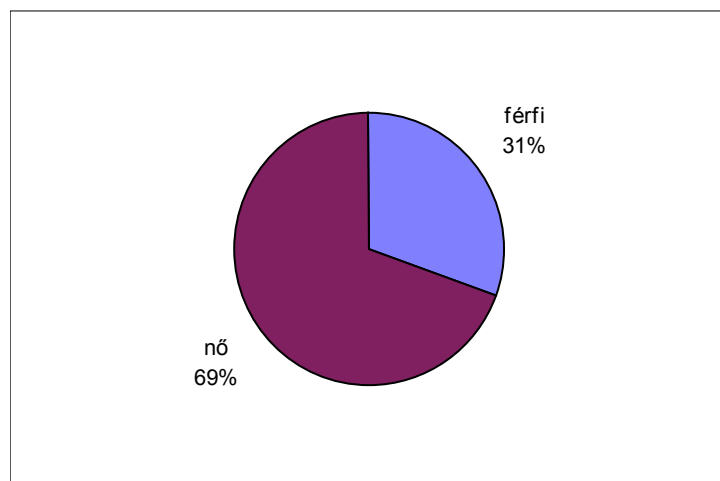
Hónapok	Hétköznap nappal érdemi	Hétköznap nappal nem érdemi	Napi átlag	ü- gye- lők- ként	Éjszaka és hétvége érdemi	Éjszaka és hétvége nem érdemi	ü- gye- leten ként
Jan.	129	769	6,4/ 38,4	2,1/ 12,8	194	598	4,6/ 14,2
Febr.	136	744	6,8/ 37,2	2,3/ 12,4	164	694	4,6/ 19,3
Márc.	131	691	5,9/ 31,4	2/ 10,5	170	894	4,25/ 22,3
Ápr.	103	498	4,9/ 23,7	1,6/ 7,9	182	905	4,7/ 23,2
Máj.	148	667	7,4/ 33,3	2,5/ 11,1	158	968	3,8/ 23
Jún.	139	591	6,3/ 26,9	2,1/ 9	190	886	5/ 23,3
Júl.	86	998	3,9/ 45,4	1,3/ 15,1	230	1131	5,9/ 29
Aug.	162	581	7,7/ 27,7	2,6/ 9,2	251	987	6,1/ 24
Szept.	163	664	7,4/ 30,2	2,5/ 10	205	821	5,4/ 21,6
Okt.	181	636	8,6/ 30,3	2,9/ 10,1	237	901	5,8/ 22
Nov.	189	629	9/ 29,9	3/ 9,9	198	838	5,1/ 21,5
Dec.	161	566	8,5/ 29,8	2,8/ 9,9	233	748	5,4/ 17,4
Összesen	1728	8034	7,45 34,6	2,48 11,5	2412	10371	5,3 22,6

12. táblázat Hívásszámok átlaga hétköznap nappal, ill. éjszaka és hétvégi ügyeletenként.

A táblázat jól mutatja, hogy a hívások napi átlaga a nem érdemi hívásokkal együtt árnyaltabbá teszi az ügyelők igénybevételét. Eddig a nem érdemi hívások átlagával nem foglalkoztunk. Ezen a táblázaton jól megfigyelhető, hogy a nappali időszakban jóval több nem érdemi hívás van.

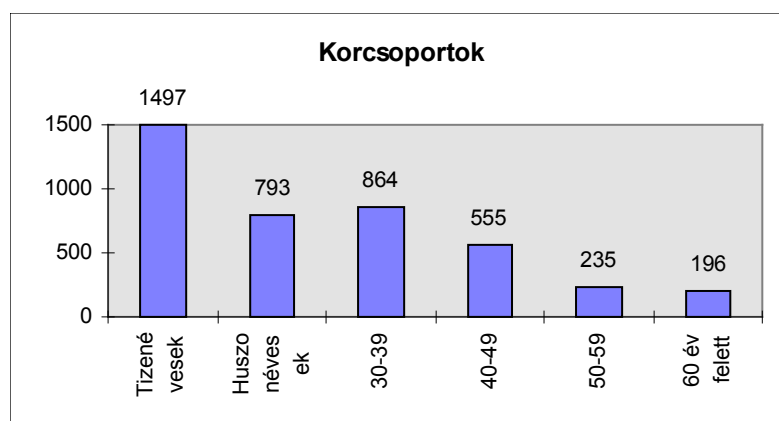
Hétköznap a nappali ügyeletet a nappali ügyelők 4-4 órában látják el. Ezért hétköznap a nappali átlagokat harmadolva egy-egy 4 órás ügyeleti időre is lebontottuk.

VIII. Adatok a Hívókról

11. ábra Nemek aránya.

A Hívók 69%-a nő, 31%-a férfi. Évek óta ez az arány nem sokban változott. 1999-ben 65% és 35% volt az arány, tehát egy év alatt tovább emelkedett a nők aránya.

12. ábra Korcsoportok.

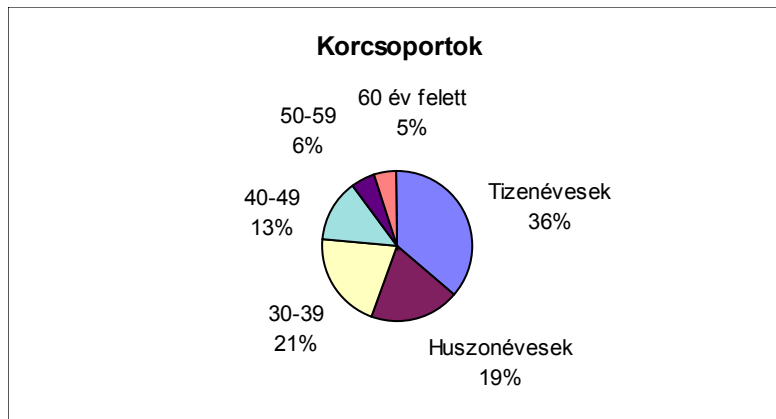
A 12. és 13. ábra a korcsoportok szerinti megoszlást mutatja be.

Itt már lényeges eltérések vannak az előző évekhez képest. Ehhez a 13. táblázat adatait nézzük meg.

Korcsoportok	1983 és 1989 között	1990 és 1998 között
18 évesig	15%	10%
19-25 év között	19%	19%
26-39 év között	34%	39%
40-59 év között	26%	28%
60 év felett	6%	4%

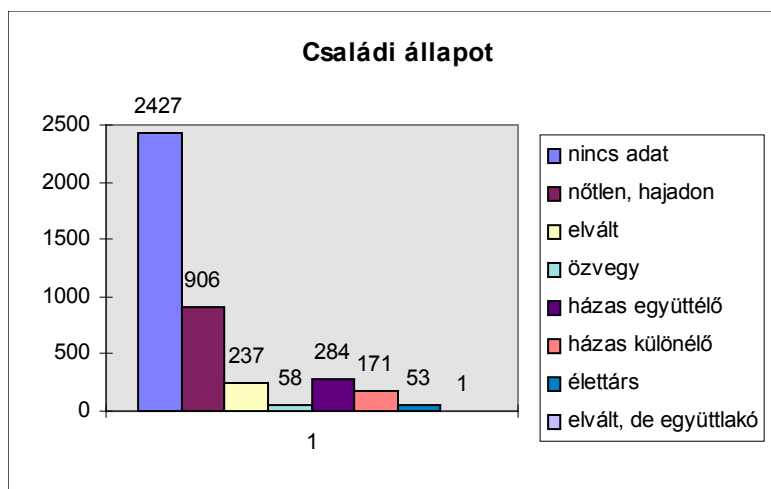
13. táblázat Korcsoportok megoszlása a nyolcvanas és kilencvenes években.

A legszembevetőbb, hogy a tizenévesek sem a nyolcvanas években, sem a kilencvenes években nem jelentkeztek olyan nagy arányban, mint az utóbbi időkben, hiszen már 1999-ben is 31% volt az arányuk, s 2000-ben még tovább emelkedett a számuk (36%). Csökkent viszont a 40 és 59 év közöttiek aránya. 2000-ben 19%-ot tett ki a hívásuk, még előtte - 16 éven keresztül - 26-28%-os arányban voltak jelen.

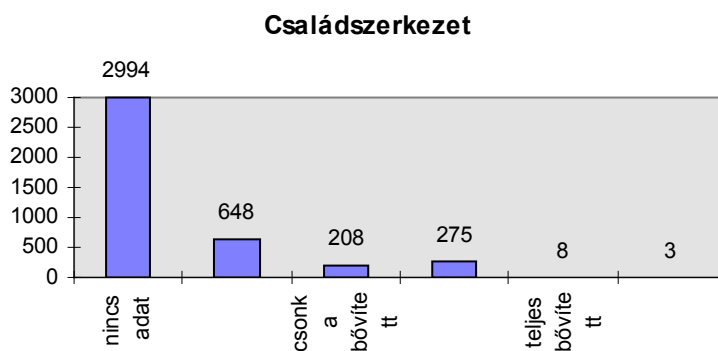
13. ábra Korcsoportok százalékban.

A családi állapot a Hívók 58%-ánál nincs jelezve. Legtöbben a nőtlenek és hajadonok (22%) lettek regisztrálva, ez is a fiatalok magas aránya miatt alakulhatott így.

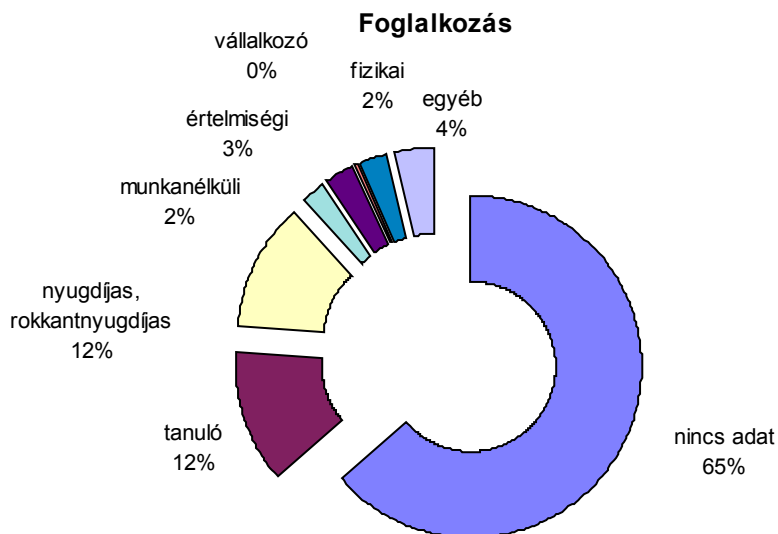
14. ábra Családi állapot.

A családszerkezetről 72%-ban nem tudunk adatot a Hívóktól. Csonka családról 648 beszélgetésben (16%) adtak számot.

15. ábra Családszerkezet

A Hívók foglalkozásáról ugyancsak keveset tudunk meg. A tizenéveseknél úgy tűnik, nem mindig regisztráljuk, hogy tanulók, mivel a Hívók 36%-a tizenéves, de a tanulók ezen az ábrán csak 12%-kal szerepelnek.

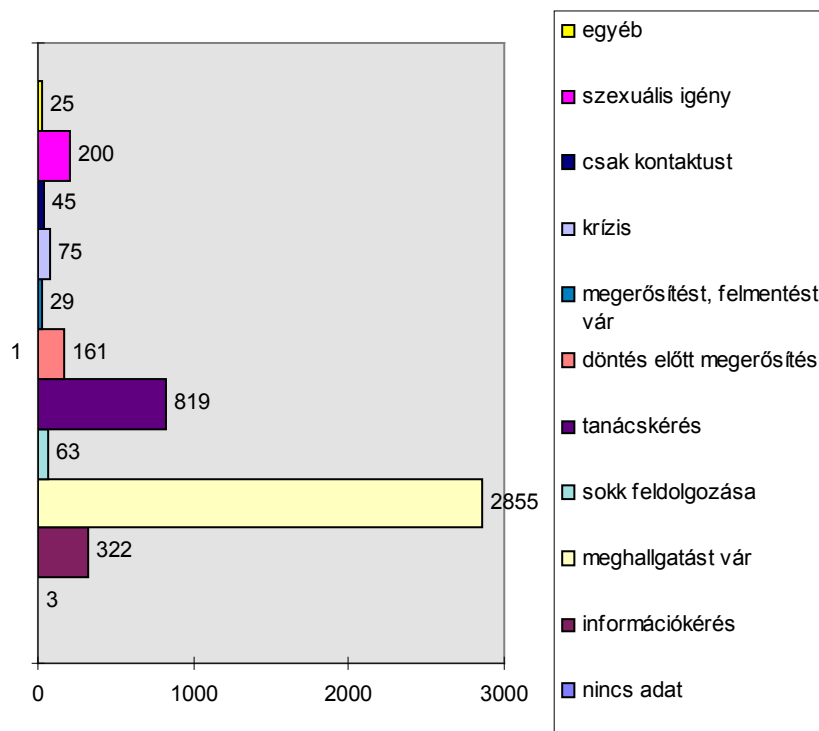
16. ábra Hívók foglalkozásai

IX. Hívó elvárásai, ügyelő válaszlépései

A Hívók elvárásáról a 17. ábra tanúskodik. Nem meglepő, hogy a Hívók 62%-a meghallgatást vár. A tanácskérés 18%-ban, információkérés 7%-ban van jelen. A szexuális igény igen magas, mivel 200 hívásnál jelezték ezt. Ez megint megerősíti azt az előző feltevést, hogy sok a visszatérő maszturbáló férfi Hívó, akikkel adekvát módon nem tudunk foglalkozni. A régi férfi Hívóknál az alacsony beszélgetési időátlagot már 200 szexuális igényű telefonbeszélgetés befolyásolni tudja, hiszen tudjuk, hogy az ilyen szándékú Hívókkal nagyon rövid ideig vagyunk kontaktusban.

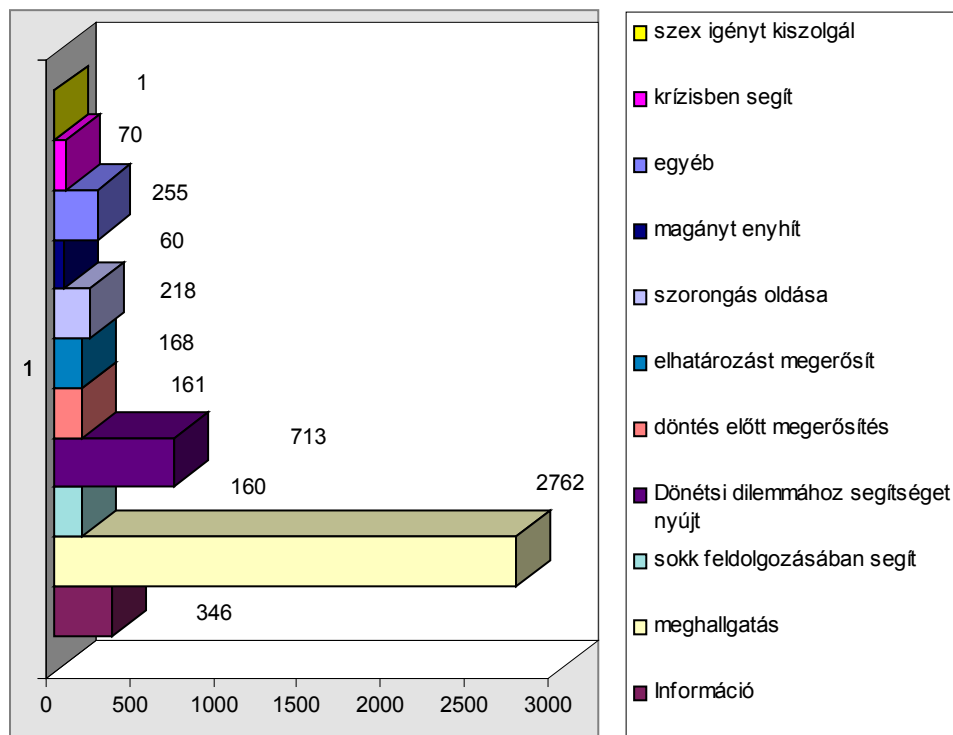
Az ügyelők válaszlépéseit a 18. ábra mutatja. Az elvárásokhoz mérten 58%-ban meghallgatást jelöltek ügyelőink, 15%-ban a döntési dilemmához segítségnyújtást, ill. 7%-os az információadás.

2000. év hívásai a Hívó elvárása szerint

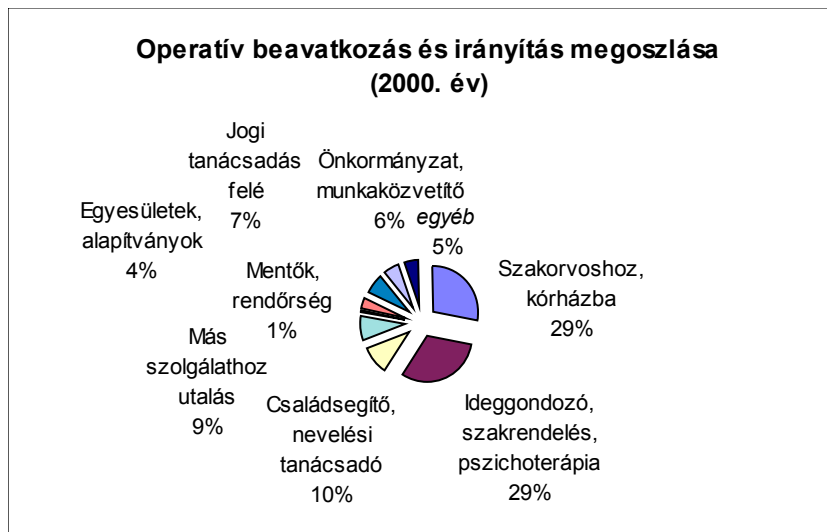
17. ábra A Hívók elvárása.

2000. év hívásai az ügyelő válaszlépései szerint

18. ábra Az ügyelők válaszlépései.

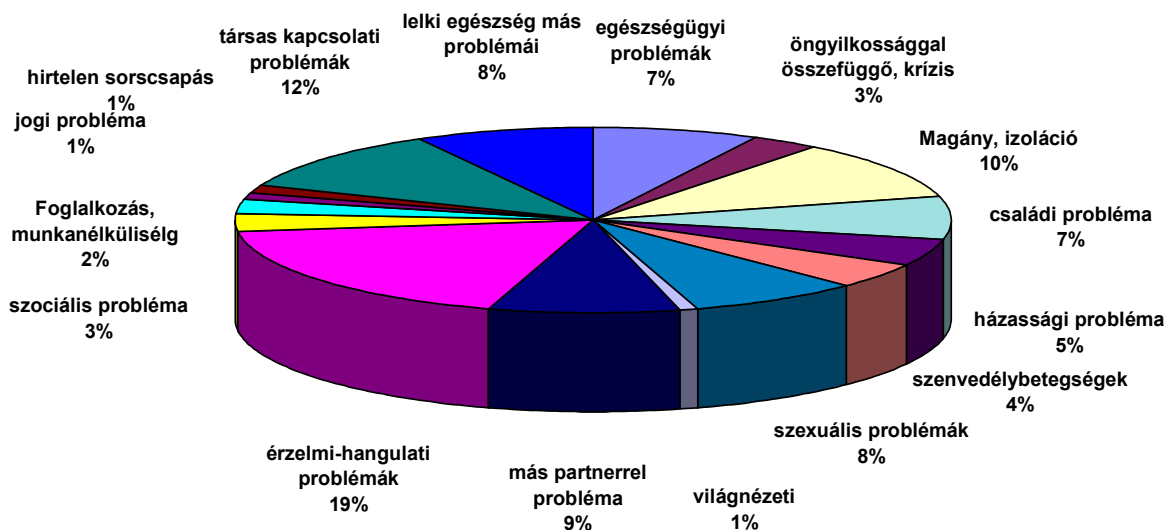
X. Hívók irányítása

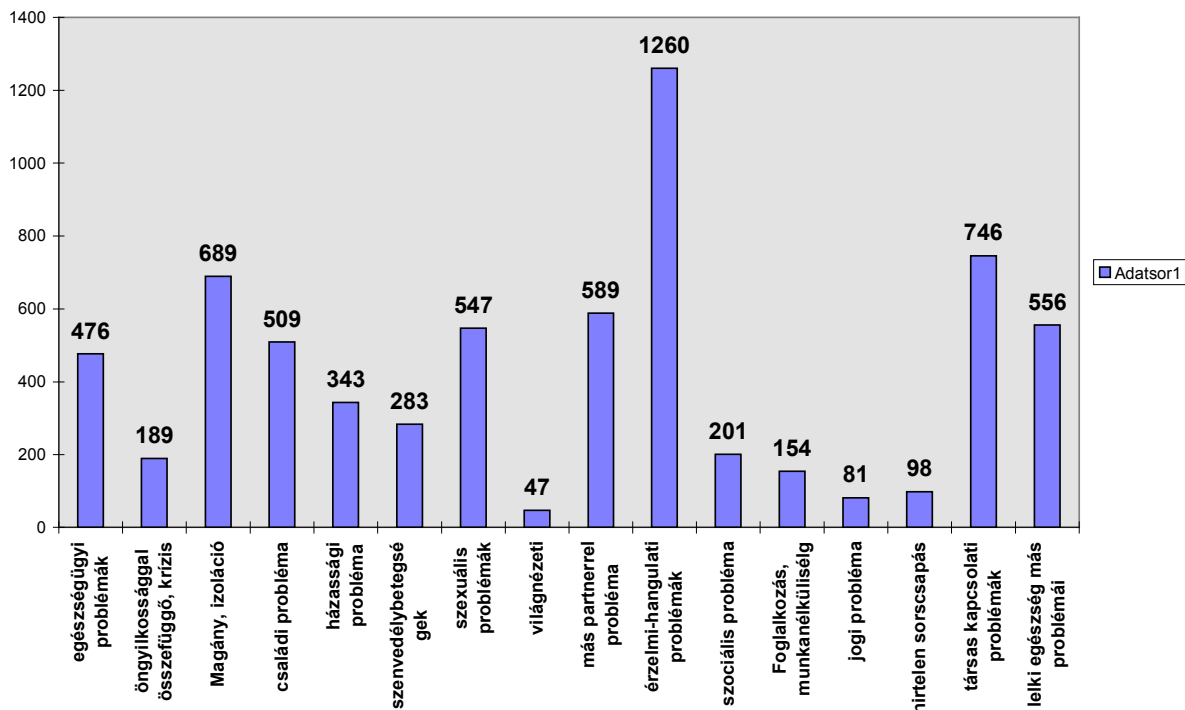
19. ábra Operatív beavatkozás és irányítás megoszlása 2000-ben.

2000-ben a 4140 hívásból 792-nél volt operatív beavatkozás vagy irányítás, tehát az összes hívások 19,13%-ánál. A legtöbb irányítás egészségügyi ellátás felé volt (58%-a ilyen). Az operatív beavatkozás elenyésző, inkább az ismert segítségforrások felé próbálták az ügyelők a Hívókat irányítani.

XI. Problémák

20. ábra A hívásokban rejlő problémák csoportosítása, százalékos megoszlása.

21. ábra A hívásokban rejlő problémák csoportosítása.

A fenti két ábra a problémák fő csoportosításait ábrázolja. Kimagasló 19%-kal az érzelmi-hangulati problémák, és 12%-kal a társas kapcsolati problémák, amelyek leginkább a tizenévesekre jellemző. A magány, izoláció 10%-ot mutat, ami inkább a felnőtt, idősebb generációknál jelenik meg.

Az ábrákon 16 problémakört látunk, azonban minden fő csoportosításon belül további problémákra vannak bontva a témakörök.

Felsoroljuk azokat a problémaköröket, amelyeken belül egyes konkrét problémák lényeges arányban, százalékban vannak jelen, s jelezzük is az azon belüli százalékos arányukat:

Egészségügyi problémák

pszichoszomatikus betegségek	20%
egyéb egészségügyi probléma	22%
diagnosztizált szomatikus betegségek	14%
rokkantság, fogyatékoság	12%

Öngyilkossággal összefüggő problémák, krízis

életuntság, céltalanság	21%
krízishelyzet	14%
poszt-szuiCID állapot	16%
depresszió	11%

Családi élet zavarai

generációs problémák	40%
nevelési problémák	25%
együttélési konfliktusok generációk között	21%

Házassági konfliktusok

válás	36%
-------	-----

Szenvedélybetegségek

alkohol	66%
narkomania	24%
játékszenvedély (8 hívás)	3%

Szexuális problémák

aberráció, perverzió	33%
terhesség	14%
csalás, „szerelmi háromszög”	11%

Más partnerrel konfliktus	
elhagyás, szakítás	44%
Érzelmi-hangulati problémák	
szorongás, félelem	21%
Szociális problémák	
megélhetési gondok	68%
Foglalkozási problémák, munkanélküliség	
munkanélküliség, elhelyezkedési gondok	56%
Hirtelen sorscsapás	
gyász, haláleset	61%
Társas kapcsolati problémák	
ismerkedési problémák	29%
Lelki egészség zavarai	
önértékelés, önbizalom hiány	22%
neurotikus tünetek	21%
pszichózis, depresszió	13%

Debrecen, 2001. Február

Rénes László

Egy kis pszichológia...

A gyász

I. A gyászoló helyzete

1. A gyász meghatározása

A gyász "rendszerint egy szeretett személy elvesztésére történő reakció..." (S. Freud).

2. Leírás

A gyászoló pszichés amputációnak érezheti annak elvesztését, akitől a saját élete értelmet és nyugalmat kapott. Minél nagyobb jelentősége volt a kapcsolatnak a pszichés háztartás egyensúlyában, annál nagyobb traumát jelent az elvesztés (Clinebell).

"Mivel az emberi identitás a másokkal való kapcsolatban képződik, egy szeretett ember elvesztése nemcsak a világot töri darabokra, hanem az érintett személyt is összeomlással fenyegeti. A gyászoló meghal a világnak, s meghal önmagának. Halott számára a világ s ő is a világnak. Énje mintha kiürülne. Halott, mintha jelen sem lenne. A gyászoló kisebbrendűnek érzi magát, mert a szerető odafordulás és önértékelésének erősítése zavart szenvedett a szeretett ember elvesztésével és a világhoz fűződő összes kapcsolatának megrendülésével. Attól fél, hogy a másik halálába belezuhan ő is, összezúzza magát. A klinikai tapasztalatok igazolják is, hogy a valaki után halás egyáltalán nem ritka" (Spiegel, Gespräche, 2 f.).

A mondottakból világos, hogy egy közelálló ember elvesztése nemcsak a külvilághoz való viszonyt rázza meg (realitás), melynek legfontosabb, gyakran egyetlen megjelenítője az elhunyt volt, hanem a "belső világot" (a pszichés rendszert) is fenyegeti. Ebből adódóan annak az embernek a feladata, akit egy ilyen szörnyű veszteség ért, kettős:

- Felvenni a kapcsolatot a külvilággal - úgy, hogy az elhunythoz fűződő túlzott érzelmi kötődést lazítja -, és ezek helyettesítésére új kapcsolatokat teremti.

Felépíteni a "belső világ"-ot, és a valóságnak megfelelően elhelyezni benne az elhunytat. Ezt a tevékenységet nevezik gyázmunkának. (A gyász pszichoanalitikus megértéséhez vö. Sigmund Freud, Karl Abraham és Melanie Klein munkáit.)

3. A gyász mint betegség

"A gyászoló tényleg beteg. Ám ez a hangulati állapot olyan általános és annyira természetesnek tűnik, hogy nem nevezzük betegséggnek" (Melanie Klein).

a. Néhány lehetséges pszichés tünet vagy panasz: általános idegesség, depresszió, tartós félelem, álmatlanság, az altató és nyugtató szerek használatának növekedése, alkohol és nikotin használat, csökkenő munkaképesség és kimerültség.

b. Néhány lehetséges pszichoszomatikus tünet vagy panasz: fejfájás, emésztési zavarok, súlyvesztés, immunitáscsökkenés. Yorick Spiegel írja: "A gyász olyan betegség, melynek világos etiológiája és sajátos önhatároló lefolyása van, és a korábbi összállapot helyreállításával végződik." Következtetése: "Nem kielégítő gyász munka esetén számolnunk kell azzal, hogy az egészség veszélyeztetettsége olyan mértékű, hogy a gyászoló mentesítése hivatali vagy egyéb kötelezettségei alól nemcsak társadalmi, hanem egészségügyi politikai követelménynek is tekinthető".

II. A gyász fázisai

A haldoklóhoz hasonlóan megkísérelték megkülönböztetni a gyászolóra jellemző krízis fázisait is. Yorick Spiegel négyet állapít meg:

1. A sokk fázisa
2. Kontrollált fázis
3. Regresszív fázis
4. Adaptív fázis

1. A sokk fázisa

Általában a halálhír vételével kezdődik, néhány órán át tart, de legfeljebb két napig. Az érintett gyakran mintha megbénult volna. Nem képes érzéseit szabályozni. Legjellemzőbb, hogy nem akarja sem elhinni, sem tudomásul venni a haláleset tényét. Ha ezt az állapotot nem haladja túl a gyászoló, és minden energiáját arra fordítja, hogy a bekövetkezett eseményt önmaga előtt letagadja, akkor "a gyász hátráltatásáról" beszélünk, amely komoly zavarokhoz vezethet.

2. A kontrollált fázis

Az ellenőrzésnek két formája van: az egyik, melyet a gyászoló önmagával szemben gyakorol. Ezzel párhuzamos a másik, melyet a hozzátartozók, barátok és a "profli krízisszakemberek" (temetkezési vállalkozó, pap stb.) végeznek azzal, hogy biztosítják a temetés társadalmilag méltányos elvégzését. A társadalmi aktivitás ebben a fázisban igen erős. A temetéssel kapcsolatos elintézendők sokasága, a hozzátartozók jelenléte külső tartást kölcsönöz. Ezzel végződik a sokk első kihatása. A gyászoló ebben a fázisban nagyon tehetetlennek érzi magát, és úgy látja, hogy nem képes önálló döntést hozni, de el nem hagyhatja magát. A saját pszichés összeomlástól való félelme miatt és a társadalmi szokásokra való tekintettel kénytelen magát saját ellenőrzése alatt tartani. Ez sok lelki energiát követel. Az ilyen ellenőrzött viselkedés tünetei többek között: nehézkes beszéd, látható cél és megfontolt szándék nélküli túlzott aktivitás, ami az örökösre hivatott. Ez a fázis rendszerint a temetésig tart.

3. A regresszív fázis

Ez általában a temetés után kezdődik, amikor a gyászoló ismét magára marad és elhagyhatja magát. Jelei: a pszichés szervezet részleges összeomlása, visszanyúlás korábbi, differenciálatlan, a környezettől független (narcisztikus) problémamegoldási kísérletekre (regresszió), részleges kontrollvesztés, az elhunytal kapcsolatos ambivalens érzések feltörése, az elhunythoz kapcsolódó libidinózus és agresszív energiák szabadjára engedése (látszólag jelentéktelen okok miatti érzelmi kitörések), visszahúzódás a külvilágtól, mert szinte minden energiára szükség van ahhoz, hogy a belső követelményeknek megfelelően (apátia), a félelem és büntudat érzésének fellépése, tehetetlenség, kiszolgáltatottság érzése. A regresszióknak itt kettős szerepe van: egyrészt válasz a traumatikus élményre, másrészt azonban arra szolgál, hogy ezt az élményt fel lehessen dolgozni (önvédelem: visszahúzódás és izolálódás azért, hogy a gyászoló újra önmagára találhasson és megteremtse az előrelépés bázisát.) Ez a fázis a gyász folyamatában a legkritikusabb.

4. Az adaptív fázis

Jelei: Újbóli odafordulás a környezethez és a társadalomhoz, a gyász folyamatának befejezése, a regresszív megoldási formák fokozatos feladása, helyettük adaptív megoldási formák alkalmazása, a veszteség elismerése, az elvesztett személynek a "belső világba" történő valóság-hű beépítése (túlzott dicsőítés és túlzott kárhoztatás nélkül), új szabadság és önállóság megszerzése.

Megjegyzés az 1-4 pontokhoz:

A fázisok lefolyása egyénenként igen különböző. Vannak átfedések. A folyamat már nagyon korán elkezdődhet (például igen hosszan tartó, halállal záródó betegségnél), és befejeződik a halál fellépésével (bizonyos körülmények között a megkönnyebbülés érzésével), mintegy elővetelezett gyászként.

III. A gyászmunka feladatai

1. A gyász kiváltása

Fontos, hogy a gyászolás folyamata egyáltalán elkezdődjék, hogy az érintett ne viselkedjék úgy, mintha semmi sem történt volna (a tagadás elhárító mechanizmusa), hanem legyen kész arra, hogy fájdalmának és gyászának szabad teret engedjen. Ez bizalmat feltételez: a saját énjébe, a környezetbe, Istenbe vetett bizalmat, hogy a gyászban mellette állnak és a gyászt meg is engedik.

2. A gyászoló új életszerkezete

Az eddigi életforma (struktúra) elvesztése a gyászolóban érzelmi káoszt vált ki. Nagyon nehezen tudatosíthatja csak magában, hogy mit is veszített.

- Az emocionális kapcsolati szinten talán most ismeri fel először: az elhunytal kapcsolatos kölcsönös függőség gazdagságát és a hozzá fűződő érzések ambivalenciáját (szeretet és gyűlölet).

- Közvetlen szociális környezetén belül elfogadja helyzetét megváltozását (új szereposztás a családban).

- A társadalmi kapcsolatok szintjén státuszcsere él meg (a feleségből özvegy, a gyermekből árva lesz).

E folyamatoknak és változásoknak csak lépésenként ébred tudatára, ám a feldolgozásnak folyamatosnak kell lennie. Leglényegesebb feladat, hogy az érzelmi káoszban rendet tegyen és bizonyos értéksorrendet állítson fel. Szinte a legfontosabb az, hogy tisztázza az elhunytal kapcsolatos viszonyát.

3. A valóság elismerése

A megfelelő gyászmunkában nagy jelentőségű a halál tényének elismerése. A veszteség valóságát gondolatilag és érzelmiileg is teljesen el kell fogadni, a halált el kell ismerni, hogy le lehessen küzdeni (elhárító mechanizmus az elismeréssel szemben: tagadás, mumifikálás, az érzelmek elnyomása).

4. Döntés az élet mellett

A harmadik fázisban egy ideig még eldöntetlen, hogy az élet vagy a halál ösztöne győz-e. A gyászoló még nem oldotta el magát az elhunytól, és bizonytalan is, hogy vajon ez sikerül-e neki. Leggyakrabban az élet akarása győzedelmeskedik, az azonban eltérő, hogy milyen határozottan és gyorsan. Az élet melletti döntés olyan feladat, amelyben a gyászoló nemcsak saját belső pozitív tapasztalataira szorul rá nagyon, hanem a külső segítségre is.

5. Az elfogadhatatlan érzések és vágyak kifejezése

A gyászmunka feladata, feldolgozni az ambivalens érzések feltörését. A gyűlölet és a büntudat mindaddig, amíg nem látunk rá és nem fejezzük ki, az elhunytat idealizálja, és a gyászolóra önpusztítólag hat vagy másokra vetítődik (hozzátartozókra, lelkészre, Istenre). Nagyon fontos tudatosítani és ki is fejezni az agresszív érzéseket. Azok a társadalmi szokások, hogy pl. "a halottakról jót vagy semmit", megnehezítik ezt a feladatot.

6. A veszteség értékelése

A regresszív fázis vége felé lehetővé válik a veszteség világos számba vétele. A gyászoló már pontosabban képes felmérni, hogy mit változtathat, mi marad változatlanul, hogy elgondolható-e egy helyettesítés, és felállíthatja az új értéksorrendet. A záró értékelés csak az adaptív fázisban lehetséges. Fontos, hogy a regresszív fázisban a gyászoló ne döntsön lényeges, vissza nem fordítható kérdésekben (pl.: új házasságba menekülés) - ez a gyászév értelme.

7. Valóság-hű kapcsolat az elhunyttal

Az elhunyt csak abban az esetben épülhet bele az életben maradtok "belső világába", ha a gyászoló őt teljes emberségében elfogadta, és már nem idealizálja vagy átkozza. Így nem kényszerül a gyászoló a valóság eltorzítására.

8. Az új tájékozódás esélye

Az életben maradt annak idején, amikor összekötötte sorsát azzal, akit most gyászol, egy meghatározott életforma mellett döntött s részese lett egy sajátos, kölcsönös érzelmi függőségi viszonyoknak. A társ halálával felszabadul ezekből a kötésekből. Ezzel lehetősége nyílik az új tájékozódásra s arra, hogy az eredményes gyászmunka után

életében sok mindent az eddigieknél helyesebben, értelmesebben tegyen. Új játéktérhez jut, és bizonyos körülmények között eddig ki nem fejlődött képességeit fedezheti fel és bontakoztathatja ki.

IV. Zavarok a gyászban

1. A "rendes" gyász hátráltatható:

- nem engedjük el magunkat,
- fejletlen a gyászra való képesség (elfojtás, érzések kirekesztése),
- sorozatos veszteségek, amelyek meghaladják a feldolgozási képességet,
- olyan külső körülmények, melyek a gyászolót arra kényszerítik, hogy elsősorban a saját túlélésével foglalkozzék (természeti katasztrófák, háborúk, menekülések),
- kétség a halál tényét illetően (pl. elveszettek, eltűntek), - az elhunyttal szembeni ambivalens magatartás,
- társadalmi és vallási normák, melyek a gyászolót önkontrollra készítik.

2. A beteges gyászreakció jelei

Patológias gyászreakcióról akkor beszélhetünk, ha a gyászolónak nem sikerül kikerülnie a gyász első három fázisából:

- ha a gyászoló a sokkhatásra fixálódik s képtelennek mutatkozik arra, hogy elkezdje a gyászolás folyamatát;
- ha az ellenőrzött fázis végén nem képes elereszteni magát, hanem a szigorú önkontroll állapotában marad; - ha hosszabb időn keresztül nem képes felhagyni a regresszív mechanizmusok alkalmazásával (a jelentkező elhárító-ill. feldolgozó-mechanizmusokat a gyász-folyamat fázisaival korrelációban kell szemlélni. Ha a fázis sajátosságait mutatják, akkor mindenképpen értelmesek és megfelelnek a helyzetnek. Betegessé azzal válnak, ha a fixálódás által krónikusá lesznek.)

3. A beteges gyászreakció tünetei (krónikus lefolyás esetén)

Minden külső segítség elhárítása, tartós apátia, izoláció, minden kommunikáció megszakítása, tartós érzékelési zavarok, tartós derealizáció és deperszonalizáció, a halál tagadása, mindannak effektív elkerülése, ami az elhunytra emlékeztet, túlzott aktivitás és kényszeres vidámság (mánia), erős vádak a környezettel és önmagával szemben, paranoid félelmek, öngyilkosságról való beszéd, tartós álmatlanság, agresszív és destruktív álmok, az egészségi állapot és az általános közérzet rosszabbodása, fokozott nikotin- és alkoholélvezet, nyugtatószerek fokozott használata.

V. Vallási vonatkozások

1. Az erkölcs és a szokás által

A halálban gyakran látják a modern társadalom tehetetlenségének jelét s a vele szemben felmutatható "adu ászt". A halál az emberi tehetetlenséget nyilatkoztatja ki. A szekularizált társadalomban a halál képei állandósultak. Bennük gyakran láthatóvá válik az archaikusnak és a racionalitásnak a problematikája (Werner Fuchs). Ez mutatkozik meg például abban az elképzelésben, hogy a halál után utódaink, örökségünk vagy hátrahagyott életművünk által tovább élünk. A teljes rendszer haladásában való részesedés által a halhatatlanság közvetlenül elérhető. A halottakról való megemlékezés intézményesül.

A halálesetkor és a temetéskor leginkább az egyház, a vallás és a népszokások vonatkozásai válnak láthatókká. A temetkezési szokások révén megmutatkozik a halottak továbbélésébe és az örök életbe vetett hit (családi sírhely felállítása; a sírkő mint az élők és halottak világának küszöbe, esküformulák, dicsőítések és utánakiáltások mint beavatási rítusok, amelyek a halottak földi személyiségét szent személyiséggé transzformálják az örökkévalóság számára).

2. Az igazságosságra vonatkozó kérdésben

Az ilyen kijelentések, mint: "pont velem történik ez", "éppen most kellett történnie", "az emberek nem lehetnek túl boldogok", és az a kérdés, hogy "Isten büntetése ez?" - az ellenőrző Istenről, az Isten gondviseléséről, hatalmáról alkotott kép kezdetlegességről tanúskodnak.

3. Az élet értelmére vonatkozó kérdésekben

Saját végességünk egzisztenciális felismerése a valóságtól való visszariadáshoz vezet és felteti azt a kérdést, hogy értelmes avagy értelmetlen ez a világ (ld. 2.19).

4. A "Mi van utána?" kérdésében

Jézus szava, "én vagyok a föltámadás és az élet..." - önmagában, hívő értelmezés nélkül - nem hozható minden további nélkül közös nevezőre a halál tapasztalásával. Megkísérthet a kétség, vajon nem mégis a halálé-e az utolsó szó: bár a ragyogó Krisztus győzedelmesen elhagyja a sírt, de az ember, akit szeretünk, s most a sírba teszünk, biztosan nem támad fel harmadnapra. "Hogyan kell elképzelnem a halálból való föltámadást?", "viszontlátom-e azt, akit elvesztettem?" Sokaknak, akik nem felejtették el, hogy beszélhetünk Istennel, eleinte nincs elég erejük az imádsághoz. Meg kell várniuk, míg a belső görcs feloldódik.

VI. A gyászoló a telefonszolgálatban

1. Az ügyelőnek tudnia kell, hogy a gyásmunkát nemcsak halálesetkor kell elvégezni, hanem minden olyan emberi veszteségnél, amely az érintett számára jelentős. Amint a telefonszolgálatok tapasztalata mutatja, ez különösen az elváltakra érvényes. Számukra még súlyosbítja a helyzetet, hogy nagyon nagy az elvesztett partnerrel kapcsolatos ambivalencia. Sokan nem képesek megbirkózni ezzel a kettősséggel, és fájdalmukat csökkentendő egyoldalú gyűlöletbe merevednek. Terhelővé válik ez a gyermekek számára, akiknél ezáltal az apához, illetve az anyához fűződő viszony nagyon összekuszálódik. Ebből ilyesféle alapvető beállítottság fakad a másik nemmel szemben: "minden férfi gonosz, csak kihasználják a nőket", vagy "a nők megbízhatatlanok, csak a pénz után mennek" stb.

2. A telefonszolgálatban rendkívüli jelentőségűek azok a hívók, akiknek valami megzavarta a gyászolását (életbenmaradottak vagy elváltak). Ezek megrekednek az első három fázis egyikében. Vonakodnak attól, hogy az újraorientálódást elvégezzék és öngyilkossággal fenyegetőznek (ld. 2.14.). Ezekben az esetekben szakemberek tanácsát kell kikérni.

3. Fontos, hogy a gyászolót a harmadik fázisban, az összes eddigi figyelemelterelő aktivitás elcsitulása után (temetés, válóperek) ne hagyjuk egyedül, hanem kísérjük beszélgetéssel és telefonhívásokkal. Az a közszájon forgó vélemény, hogy a halottakról nem illik beszélni, helytelen. Az első és második fázisban a meghalásról kell beszélni, később további emléklmények bukkannak elő, amelyek a kívülálló számára gyakran jelentéktelenek, de a kapcsolat számára igen fontosak. Így oldható lassan a másikkal való kötődés. A telefonszolgálatnak itt mindenekelőtt a részvételt teli felvilágosító és támogatást adó hallgatás a szerepe.

Könyvajánlat

Kukorelly Endre: ROM (A szovjetónió története)

Jelenkor, Pécs, 2000.

A huszonkét számozott fejezetből, kódából és jegyzetéből álló szöveg egyszerre aktualizálja az önéletrajzi regény, a családregegy és az útirajz műfaját, s ezeket szorosan összekapcsolja a történelmi értekezéssel, valamint a politikai publicisztika eljárásaival. A könyv egyes fejezetei tulajdonképpen naplószerű feljegyzések, amelyek 1988 és 2000 között keletkezettek. A könyv középponti témája a kommunizmus (a szovjetónió) emlékezete, vagyis egy gögös világmegváltó terv, egy szociális attitűd és egy bűnös uralmi rend történetének, tetteinek, állagának, életünkkel való kényszerű egybefonódásának felidézhetősége. A kommunizmus a könyv deklasszált, osztályidegen főhőse számára a nevelődés és az eszmélkedés, a kitaszítottság és beletartozás, egyszóval az élet megadott közege, melynek botrányát, kilátástalanságát töretlen kiábrándultsággal érzékeli, de mindazonáltal meg akarja érteni.

Kukorelly művében a kommunizmus elsősorban értelmiségi dilemma, s így a huszadik századi kelet- és nyugat-európai szellemi elit egy jelentős részében dívó ön- és világértés - hol metszően éles, hol csúfondáros - kritikája. Némely részletek például harsány iróniával szembesítik a szovjetet a hetvenes-nyolcvanas években többször megjárt utazó tapasztalatait Gide és Illyés harmincas években írt - inkább többé, mint kevésbé manipulatív - Oroszország-tudósításaival.

A szöveg önszemlélő passzusai rendre a felidézés kudarcáról, az emlékezet elégtelenségéről számolnak be. De nemcsak töredékessége idézi a magyar nagy romantikát. Kukorelly könyve szövegtől való kapcsolat létesít Vörösmarty A Rom című elbeszélő költeményével, azzal a körkörös szerkezetű, többértelmű példázattal, amelynek a főhőse, az ifjú vándor, Rom-isten varázsereje révén jutott családi boldogsághoz, de többre vágyott,

egy egész népet akart megmenteni, s ez okozta a vesztét: végül - ugyancsak az istenség akaratából - mindent elveszített. S a rideg országnak szomorún elhagyta homokját. A szovjetónió (viszont) nem múlt el.¹

Henry Miller: Szexus

A hús megfeszítése

Helikon, Bp. 2000.

Az USA irodalmi-művészeti élete az ötvenes évek végén a vad anarchista lázadást követi. Ennek a gyökerei a második világháború okozta mély megrendülésre és kiábrándulásra nyúlnak vissza, illetve néhány olyan író munkásságához vezetnek vissza, akik már a két világháború között is formabontóknak számítottak. Kétségkívül ennek a nemzedéknek a "nagyapja" Henry Miller (1891-1980), a szabálytalan fenegyerek, a mindent kimondó önéletrajzi és riportműveivel. Ironikus hangnemével, könnyed stílusával Henry Miller az erotika és pornográfia közötti érzékeny távolságot mindvégig megtartja: számára a nemi egyesülésnek bemutatása elsősorban a szereplők kapcsolatának mélységét (felszínességét) szolgálja.

Cornificius: A szónoki mesterség

A. C. Herenniusnak ajánlott retorika

Magyar Könyvklub, Bp. 2000.

A szónoki mesterséget meg lehet tanulni - például egy retorikatankönyvből. A szónoklattan, a retorika a szónoki beszédéről szóló összes tudást magában foglalja. A klasszikus ókor egyik vezető irodalmi műfaja a szónoki beszéd volt. A görög és latin szónokok neve éppúgy fennmaradt, mint a költőké. Korunkban egyre inkább szükség van a szónoki tudásra, a retorika alapfogásainak ismeretére. A demokrácia alapja ugyanis mások érveléssel való meggyőzése. Erre pedig fel lehet és fel is kell készülni. És honnan tudnánk a legjobban

ismereteket szerezni, ha nem a rétoroktól? Könyvünk tehát tankönyv, az első teljes egészében ránk maradt római retorika, amely összegzi mindazt az ismeretet, amit a görögök és a rómaiak a szónoki beszédéről tudtak. "A retorika hasznos, mert az igazság és a jog természettől fogva erősebb az ellenkezőinél, úgyhogy ha az ítéletek nem olyanok, mint amilyeneknek lenniük kellene, szükségszerűen a szónok a hibás, és méltó az elmarasztalásra."

(Arisztotelész)

Csáth Géza: A muzsika mesekertje

Összegyűjtött írások a zenéről

Magvető, Bp. 2000.

Kosztolányi szigorú művészi ökonómiájának, hideg objektív lélektani realizmusának legközelebbi rokona, de nála is markánsabb képviselője unokatestvére, Csáth Géza (1887-1919) volt. Nemeskürty István szerint: "Csáthban van valami kortásából, Franz Kafkából; nála azonban a betegesen különös nem tud mindig annyira általánossá emelkedni, mint Franz Kafkánál. Pompás állapotrajzai tényleg egy orvos irgalmatlan tárgyilagosságú megfigyelései." (Nemeskürty István: Diákj, írj magyar éneket, Gondolat, Bp. 1983)

Kitűnő novellista, de minden lexikon és tanulmány kiemeli a zenekritikáit is. Csáth Géza értő, szellemes zenekritikákat, esszéket írt. Hazánkban először ismerte fel Bartók Béla zsenijét és jelentőségét, megérezve, hogy a huszadik századi zene teljesen más hallgatót kíván. Tanulmányokat írt Wagnerről és Pucciniről is.

Temesi Ferenc: Babonáskönyv

Magyar Könyvklub, Bp. 2000.

Temesi Ferenc Babonáskönyve lassan készült, hogy stílszerűek legyünk, mondhatni, úgy, mint a Luca széke. Csak egy kicsit hosszabb ideig: négy esztendőn keresztül. Pedig a Mestert régóta foglalkoztatja különböző népek, elsősorban a magyarok (azon belül is a szögedi nemzet) és a

kínaiak hiedelemvilága. De szót ejt könyvének címszavaiban angol, pontosabban brit, amerikai, francia, zsidó, sőt afrikai babonákról is. A rengeteg forrásból táplálkozó mű nem néprajzi igénnyel íródott. Temesinek esze ágában sincs belekontárkodni ebbe a szakmába. Mint mindig,

¹ Szirák Péter ajánlata

most is szépirodalmat ír. Kötete regényként s novellafüzérként egyaránt olvasható, ki-ki megtalálja benne a magának tetszőt, az őt különösen érdeklő babonát, s közben még rengeteget megismerhet. Pályatársak figyelmébe ajánlható pl.

az új keletű babona, miszerint az ábécé utolsó négy (esetleg három) betűje nem szabad, hogy szerepeljen a könyv utolsó mondatában, mert akkor... - aki kíváncsi a miéltre, üsse föl a Babonáskönyvet!

Idézetek

Akár tetszik, akár nem, a házassági problémák egyetlen megoldása, hogy kompromisszumot kötünk.²

Annál teljesebb az ember, minél hiánytalanabbul szétosztja magát szüntelenül.³

Sohasem leszünk képesek a jelenségek értelmezésének még a közelébe sem férközni, ha az egyszerű ok-okozati elemzéshez ragaszkodunk.⁴

Az ember szeme annyi, amennyi tekintet beleívódott. Az ember sorsa annyi, ahány sorssal összefonódott.⁵

Az embereket nem azok a dolgok zavarják meg, amik velük esnek, hanem azok a vélemények, amit ezekről alkotnak.⁶

Tedd, amit tudsz, azzal, amid van! (Ott és akkor, ahol és amikor lehet!)⁷

Ha az emberek egy helyzetet valósnak fogadnak el, akkor az a következményeit tekintve az is.⁸

A kultúra a közösségek számára olyan, mint a személyiség az egyén számára.⁹

Hiába az önmegvalósítás szabadsága, ha te nem akarod a legtöbbet kihozni magadból.¹⁰

Ha a Teremtő érdemesnek látta, hogy nyakat adjon nekünk, bizonyára az volt vele a célja, hogy emelt fejjel élhessünk.¹¹

infó III. évfolyam, 2. szám.

Lezárva: 2001. február 8-án, Debrecen.

Kozma Ferencné, © Rénes László ®

² John M. Gottman

³ Ansel Éva

⁴ P.G.H. Gell

⁵ Rab Zsuzsa

⁶ Epiktetosz

⁷ Saul D. Alinsky

⁸ W. I. Thomas

⁹ Hofstede

¹⁰ Colin Powell

¹¹ Arthur Koestler